

ACC. N:R. 3266

Landskap: Upptecknat av: *P. G. Rutterman*
 Härad: Adress: *Box 10, Halmgrö*
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Jag sänder här 143-blad, och får ni beklåma som
 vänligt. inlettid har jag ganska brätt med att
 fullkåpa vad jag själv vill och kan pärfa. jag tar
 ofta svältand i anspän, samman hammar snart
 och då har jag min trädgård att skäta, och även andras,
 berättning följer på båda dessa berättelser under in-
 ständande mäsad, jag hammar att sända några gamla
 potan efter gammal stik på bemärkta pärman, med i bidden
 jag talatt om, jag sändas här en sådan mittlän som våra
 pärpändas hade påtröende för, Län sättes i "may", så eller
 hanstbåhanna i van garden, på en stam, jag har inte
 hört något från eder sedan under hela månaden.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

är tacksam för att du ska något från
 eller pr. undersökt. jag får så mycket
 vänt tacks för de bästa pängarna från eder.
 och tacks för pågående på något som följer.
 Med hälsning
 Hjalmar

Landskap: Upptecknat av: P. G. Ruttensson
 Härad: Adress: box 10 Hålsjögrö
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

162

Uppteckningen rör sig om en uppgift,
 efter som jag under en föreläsning är själv uppträtt såsom
 bröllopsman, han jag uti detta beskriva ett gammal-
 dags bröllopp, med alla dekorativa arbeten efter som jag är
 fackman uti såsamma, men för att det är ganska smärt
 för mig att rita sådant uti sin helhet, skall jag göra en
 naturlig sidan under tiden uti litet format, samt med
 bröllopsstäng med krona efter gammaldags metod, det
 han vara möysamt för en studerad man att se hur
 våra förfäder ordnade det vid bröllopp, det han vara
 ett menne som han försvaras, jag skall göra det av sidan
 material som han visar hur länge som helst, samt några
 andra gammaldags arbeten uti små format, allt packat uti en bida.

Skriv endast på denna sida!

och det inträffar mig att på kava
 dan är, att på medulla eder värde
 hur smärtsamt om vad jag avsett i
 tagar ned på och själv ut och det är inte så
 lite

ACC. NR. 3266

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Kalmar Län Upptecknat av: P. G. Pettersson
 Härad: Sjömore Adress: Gullhövda Kalmar
 Socken: Missjöarna, Gullabo, Torshäls Berättat av: dito man
 Uppteckningsår: 1932 Född år 1863 i Gullabo Prästhus

1

Julem.Tecken av asken
efter julebrenn.

Uppteckningen rör sig om julkägtidens firande med läms
 sedar och bruk, under våra förfäders tid.

Vi börjar här med de varel man kunde taga
 på juldagsmorgon för än man rätade in juldags-
 brasan som bestod av samma material som julebren-
 san, denna brasa var icke någon annan, uti
 farmelyen värdig att suppa med denna högtids-
 morgon, än för själv i farmelyen, ty han skulle
 själv underjoha askan för att där utstoderna vad
 han kunde upptäcka som skulle hända inom
 det tilltundlande nya året, ty han ville själv
 taga reda på de tilldragelser han hade att gå till
 mötes under län värmaste tiden under det nya året.

Skriv endast på denna sida!

män husbanden iakthog all tyftnad ~~med~~ uti
meddelade, icke sina iakttagelser för någon uti
farmelyen mer än sin egen hustru hänne meddelade
han om alla tighen som hade öppett sig för honom
dät var myckelt som far vill ha reda på här uti
yulaskan. På tre på yuldagens morgon får än
han rätade in den nya brasan, flämt och främt
ville han se om dät var någon uti farmelyen
som skulle för alltid lemna denna värden under
dät nya året, dät visade sig uti askan på spis-
kålen, dät visade sig på så sätt, att dät syntes
ett pyät efter en bar vänstafot med tårna inåt
var pyätet såsom efter fallväxt påssan ja då
skulle någon av de blöde uti farmelyen dö
under dät nya året, vart varstett av mindre
beschaffenhet då blev dät ett barn som skulle
gå från husett, visade dät sig fler sådana pyät
uti lika riktning, så blev dät fler som skulle dö.

3266
då uti samma fammel under dät stundande året,
brände man upptäcka ett liknande hus, då viste man
att dät gjalde för själv eller hans hustru, så att då en
syndadom besökte ett sådant hem under våra förfäders
tid, så ham dän icke obetingadt och ävvarshande, för
si man var på förhand beredd att taga emot dän
sorg dän medfärde, ty man hade ju lika som gätt
uti väntan på vad som hända skulle under året.
Men dät var ju icke nog med dätta varsel man hade
mycket mer att iaktaga uti askan och hälen på
spishällen, man måste uti första hand se till
om någon ny medlem skulle göra sitt inträde
uti hemmet under dät nya året, om så var fal-
lett då upptäckte man fyät som var vända ut-
åt rummet, syntes fyälet såsom efter en stund
då skulle man bli av med jiga eller dräng, och
på sätta en ny uti dän plats, eller om någon
annan i stället för dän bortgångne, ty dän fyät.

hade en viss beröring med varandra, d. v. s. Läm
 som var vända från och mot rammett, men dät
 var endast far och mor i farmelyen som hade redan
 på dät, hade där upptäckts ett mycket litet fynd
 särem efter en mindre barnfat utan skolehlädnad
 och varslätt med tjärna uti riktning mot rammett,
 då skulle där födas ett barn uti farmelyen under
 dät stundande året, ja man hade många andra
 varsel uti gylasman på spishällen som man måste
 utstudera för än man gjorde guldagsbrasan och tände
 dän, man måste också undersöka hällen och utav
 Läm på reda på hur dät ham att gå med eld-
 faran under dät stundande året, fant man
 tre stora eldade hial tätt tillhammans uppe i fyr-
 platsen då varslade dät om eldsväda på går-
 den under dät nya året, slähtes dän då man
 lade ned dän uti en träsha för att bära ut
 dän då var dät endast ett eldsvädetillbud.

som utan större svårighet kunde avrättas män
 var det nu så att dessa här behållt sitt ledshen uti
 träskan till man kom ut till de hälen man bar
 yulafan och lade dessa hälen till där utan till
 att slachta. ja då hade man en allvarlig slach-
 vada att befara inom gårdens byggnader. Detta
 var ett varsel som våra förfäder typte stort
 respekt för, och fästade en allvarlig blick på un-
 der hela isett. varför man ställde sina teralyar
 så bra uti ordning som möjligt var för att mä-
 ta där fara som kom att hota gården med eld-
 häryningar. våra förfäder tog alltid varsel på
 allt som kunde förehålla under en människas
 livstid, och hade därför stor uppfattning om vad
 som skulle hända under den närmaste tiden
 och kunde allt som ofta förut säga de ting som
 skulle hända sina närmaste grannar och be-
 hantlar. yverom sina varsel man tagitt på vissa dagar,

ANDRE TILFÖRLITLIGT

— 8 —
 Tackan vid
 städseln.

Tydlar och tischen då man bläde sig på yuldagens morgon,
 då man skulle bläda sig till ottelesähet var
 husbonden dän som hade ögon öppna, för att best
 och märka hur de övriga färdlynnelammarna
 gjorde och bar sig till då de skulle bläda sig till
 ottelesähet. Lätt gjorde han för att se om han
 kunde på några tydlar på vad som hända skulle
 uti sitt eller de närstående grannarnas hem under
 närmaste tiden, var dät någon kvinna uti hus-
 sett som hade svårt vid att bli färdig med att
 bläda sig för att på sin bläddel fint och väl
 ordnad, d. v. s. m. o. s. h. pyäsk med utstyren än
 som vanligt var, då skulle dät säkert bliva
 bröllopp uti deras omgivning under dät nya
 året, och man skulle då bli inkyndna på dätta
 bröllopp, så framt icke andra tydlar öppade sig
 för än hyrdneman hem uti värdstället!

d. v. s. för än man kom ifrån gården, bröllopp⁷
 skulle det under alla förhållanden bli. men att
 man blev inbjuden på därtill var man icke
 på det klara med, för än det andra varslätt ha-
 sam skulle avgöra huruvida man skulle bli inbju-
 den eller icke, det hela avgjordes vid det tillfälle
 då man skulle ^{hemma} sin bostad och beträda hyreshuset.
 var det någon av medlemmarna som hade glämt
 något uti stugan och vände om för att afhämta
 den glömda saken, som bestod uti vantar, skal, när-
 duk, ring, svampdar, pärlband, halshedja med kross,
 o. s. v. då var gatan tyst och då var man säker
 på att man under det hammande året blev in-
 bjuden på bröllopp hos någon uti grangårdarna.
 men hade man ej då glämt något, så att icke
 någon av hyreshuset hade vände åter, då blev det
 visserligen bröllopp uti deras omgivning, men man

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

blev då icke inbjuden ³²⁶⁶ på detta bröllop, ty det var
 då någon som skulle gifta sig som icke var deras bästa
 vänner. om detta varsel nu slog in och visade sig vara
 riktigt, så att det gick uti sin fallbordan, då färd-
 hade sig ovänshapen ännu mer mellan dessa grannar
 så att man fick ofta höra det talat från den objudne,
 ja så då veest ja i ylar, för så varlana var int några
 som goda vänner ha te mäske, så då kom bristheta
 mellan os då vi skulle fara te gäst hus, ä så då kom
 in en god föreläsning må say, nå haen ha et fine må i spel,
 Waplett som hande upptäckas under det man bläddde sig
 hande också hava en stor annan betydelse, och var
 sammanhängande med en del andra varsel under
 kyrkans resan yuldagen, till exempel om man glämdde
 Salmboken, och vände om för att hämta där för än
 man hammet utom gården, detta varsel betydde
 begravning under det stundande året hos nå-
 gon bland deras släkt eller bästa vänner

ANDRE TILFÖRLITLIGT

Tecken vid färd
färd eller från kyrkan

däta stärktes ytterligare med att någon utan
tanke därja honom till att se sig tillkänna från spets-
sen under dät att man repte till kyrkan yuldagen.
dä var man på dät blara med att något likt skulle
gå från någon av de angränsande gårdarna under
dät tillstundande inett! våra färfäddar var under
stor uppmärksamhet under denna stora yulhögtiden
på hemvägen från kyrkan såhte man med stort
inträse att få se om bönderna kom hörande uti
stora flockar dä man far ifrån kyrkan, ty dät
vasslade om att någon särskild storpamp skulle
lemna denna världen inom närmaste tiden,
hände dät att någon kom uti skrant på hemvä-
gen, dä hade man ett värastat slagsmål med
en dödlig utgång inom närmste tiden inom förs-
amlingen, vilthett myshett ofta förekom under
våra färfäddars tid, dät var all icke ovanligt att
sädant förekom

Skriv endast på denna sida!

under den stora yulhögtiden tid. —

SÄNDRE TILLFÖRLITLIG

3266 10
kände dät att någon kom till att smäppunga
på en salm utan till att tänka på dät. under jul-
kälgen, ja dätta var dät sämaste dödsvarsel av
de tyddar som färdam inom dätta område, och var
så myckett sämre som att man skulle få spörja
här inom församlingen före än att kälgen var slut.
flamnade dät ovanligt myckett uti hälen på spiskäl-
len efter guldagbrasan, då hade man att befara
eldsvädet till Gud uti badgårdens under dät nya
ärett. samma betydelse, hade dät om dät bollvade
ty och och svart rök från guldagbrasan under
dät att dät bran i spisen, hamn harpa och flax-
ade och skrek sitt blaskande läte övar gården
under julkälgen, då varslade dät om att dät skulle
hamna dätliga sjukdomar bland kreatursbe-
sättningen under ärett, satte däm sig på minstian
eller uti dät omedelbara närhet, då var dät svinen som blev
angripna av en dätlig sjukdom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Vane om
eldsvädet

Vane om
sjukdom.

3266
Med man icke fick äta julstän och följand
man fick och skulle äta av alla de rättar som
fanns på julbordet, utom svinhuvudet som var
dett och hade sin plats mitt på bordet, det
måste vara alldeles oshärbart under hela kvällen
ända till nyårskvällen så vida där icke varit
s. fr. starkbulning där för innan, var det så
då fick man taga det uti bruk på andra på-
sardagen, med de serimoniar och smärhämmt man
framstälde under det man tog där sup, man
hållade trynsupen, med det gamla vät hända
rimmen för svinhuvudet då man först skärade
det, naturligtvis var det husbondens plikt att
bärga på det, vilthett han och gjorde med det
vanliga rimmet, då han skar ganska lite på
trynet, och sade, först näpste man honom, och sedan
släppte man honom, därefter kom andre menn
och sade, sedan kuggole man hans lägra öra av, i det att

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Vid julbordet.

MINRE TILLFÖRLITLIGT

han begärde att skära på dätamma, däråfter
kom tredje mann. och sade, och på dätta sätt hud
flängde man honom. under dät man skar och åt
av huvudet, däråfter kom fjärde mann. och sade,
i dät han tog hela fatet med däm innehåll och
gick ut i ett annat rum med dät. så togo mann
hans lebramen bort, den fjärde kom fram till bor-
dett sig på dät och sade, och hans rum var icke fan-
sett mer. se platsen där han legat havat, då
gick alla gästarna ut för att ta sig en paus me-
dan man äter säverade minhuvudet på sin
plats. då gästarna kommo in stod fatet äter på
sin plats med huvudet på dätamma på bordet.
då sade husbanden, och han uppenbarade sig äter
för de församlade, och däråfter var festen fullfölj-
gång. dätta var ett litet smärkämt som förekom
vid gulbordet under den gamla goda tiden då
man skulle inleda fästligheterna för allvara vidpulhalas.

3266 13
nu satte man sig till bords för att avsmaka alla
de rätter som ett gulbeard hade att bejuda på och man
de uppvisa under våra förfäders tid, man började
på lutfishen för att man skulle komma i gång med
beräkningshuset, ty man skulle ha där lutars fis-
kasupen, som vanligt var, man fortsatte med guld ar-
ven och guld pärlor, fläsk padding, och en stor mängd hätt-
rätter, och dito fläsk rätter, till varje ny rätt sörve-
rades en stor sup från fars temurhanna, så fortsatte
man med söträtterna, såsom padding av många
kända slag, samt risgröns panbaka som på
inga villkor fick fattas på ett ordäntligt gul-
och kalasbeard, det gjorde det hällas inte för si
alla inbjudna gammorna hade en sådan med
sig till kalaset, och att att risgrönen var vär-
dnamliga och dyra under den tiden, varje pan-
baka som avsmakades, skulle det vara en så m-
panbakasup, och därpå blev rätt många vid ett kalasbeard —

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

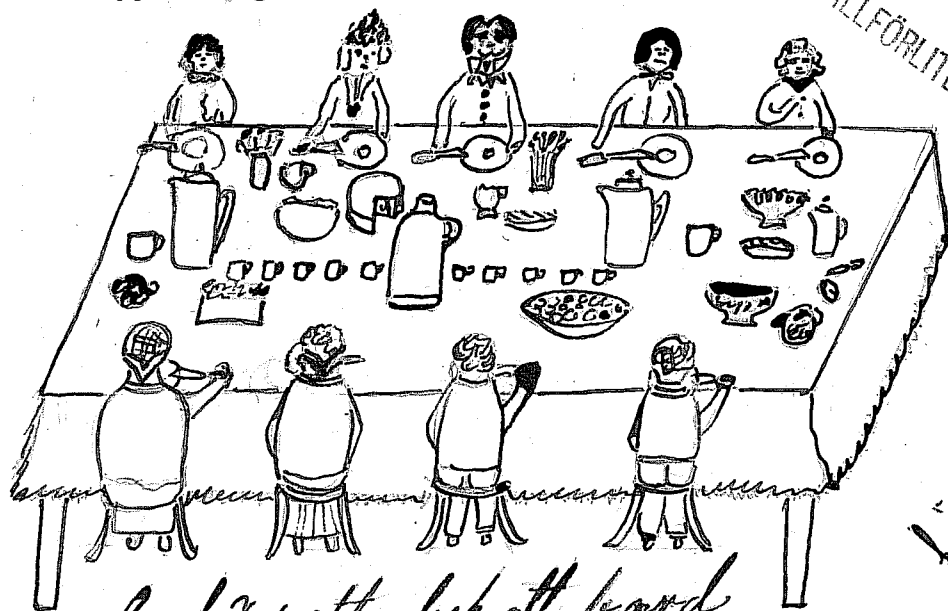
RE TILLFÖRLITLIGT

under den gamla goda tiden, efter jannehans
fälyde sötast och högast som även tarvade en fjätar
ur fars sätthaus eller tennhanna, dät gick rätt liv-
ligt till väga vid ett halarsbord till sist under den
gamla tiden, män så sat man till bords under minst
tre ä fyra timmar under monterhet och treumf såväl
bland kvinnor som män, dät gjorde mycket
till att alla både kvinnor och män tog nöden av
det gamla hembrända på den tiden, då alla
de ävriga rättarna var avsmakade, så skulle man
till sist avsmaka den lätlige sätmyölnsgröten som
var väl lagad med nisgrön och sackar, även vid
dätta tillfälle måste den s.k. grötasuppen vara med,
och nu skulle grötarimmen bärga som gick gar-
sha livligt till väga, och många gånger så att dät
icke föllt en del av gästarna i smaken, ty man
utfannade nemmer så att dät vächte ont blod
bland en del av de inbjudna gästarna,

3266
15
ofta föresam dät att dät lön ham till handgrip-
ligheter för grätrimmens skold, så att hvarnarna
måste trädla i mellan, våra förfäder var myckelt
bättre och lät icke vänta på sig länge då dät
öppade sig tillfälle till sämja, om dät rätt så var
på en fäst, och vid ett bättre halarsbord, ja sannar-
ligen gick dät rätt livligt till väga på många
ställen vid de stora bygdningarna, män dät hade
all ingen betydelse på den tiden, man var så van-
da vid dät, så att dät var nästan dagens lösen,
ty dätta skamliga ofogett för man hålla dät, dät var
en heder under våra förfäders tid, att fria sig för
smäglanna sade mann, män dät gjorde hållar in-
genting, dät fick brännvinsbruset vara för, d. v. s.,
att den som välakt utbruttet måste bestå ett stas
brännvin uti färlimning, så var hämed övnska-
sen avbläst, och den goda sämjan fick åter
intaga sin plats, ja sådär var förfädernas sed,

Landskap: *Halmar Län* Upptecknat av: *P. G. Pettersson*
 Härad: *Sävarne* Adress: *Gillhövda holmsjö*
 Socken: *Wärfjärda* Berättat av: *P. G. Pettersson*
 Uppteckningsår: *1932* Född år *1863* i *Gullabo trakthult*

Uppteckningen rör

Se här ett dukat bord
 efter gammaldags ställ. möggarne
 som nimes tyder som glas, det är
 ett bröllopsbord, se bevärelsen;

Skriv endast på denna sida!

MINDRE TILLFÖRLITLIGT
 Kvinnorna med de gammaldags
 tröskapten, för ännu en bevärelse
 Oja blab

spelmannen